

katere navdiha usmiljenje, na pomoč zatožencem, katere zakon ščiti bodisi proti gorečnosti svojih poddanikov bodisi proti svoji strogosti; ganiti srce in dušo onim nesrečnežem, katerih samo duhovnik in odvetnik nikdar ne zapuščata; braniti krivca samega, analizujoč često fatalne uzroke hudodelstvu; govoriti, dokler se sodba ne izreče, v zakona in človeštva ime, po razsodbi ostati usmiljen: — to je naše najplemenitejše zvanje.

Branitelj ubožcev predstavlja ves odvetniški zbor: nesebičnost je njegovo poštenje. Vzlic težavam dolgih mladostnih let odvetovanja, kljubu borbam zoper tajne potrebe, — on se odreče pravice do nagrade, da celo odklanja svojevoljne ponudbe ubožnih klientov. Poniževal bi denar njegov trud. Njegova veledušnost ne dobi drugje povračila razen v priznanji sodnikov, ki so svedoki njegovim dobrim delom; v javnem spoštovanju, katero slédi vsako požrtvovalnost, a največ v dobri svoji zavesti.

Disciplina in predpisi, kateri jo potrjujejo, potrebni so in dragoceni odvetništvu; vsaki čas so podpirali značaj in vzveličevali slavo našega zvanja.

Ponašajmo se s svojim zvanjem! Sto let je proč, slavnih v zmagah in porazih, a odvetništvo ni oslabelo. Leta 1815., 1830., 1848., 1851., 1871. in za dneva revolucije, povest pokazuje odvetnika ponosnega, milosrčnega, neustrašnega, — s pravico pobija silo, brani zmagance pred zmagovalci. Po besedah Berryer-ovih je odvetnik vselej sklicaval „*forum et jus*“; po besedah Rousse-ovih tolažil je žrtve v temnici.

Zgodi se, kar hoče koli, ostanimo, kar smo: „vojaci svobodne obrane“!

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

- d) Ni upravičen deležnik pridržati računa, ki mu je bil radovoljno predložen (§ 830. obč. drž. zak.).

Štefan F., Lovro N., Jakob S. in Karel K. so solastniki žage pod vlož. št. 174 v kat. obč. V. Upravljali so jo vsi solastniki

vkupno. Spomladi 1888. l. so se zmenili, da napravijo med seboj obračun gledé uživanja žage, oziroma založenih stroškov za dobo od 27. julija 1884. l. dalje. Res se na to snidejo dne 6. marcija 1888. l. imenovani prvi trije solastniki pri Štefanu F., da bi sestavili račun. Solastnik Karel K. pa je izjavil, da ga ne bode pri obračunu, da pa bode pritrnil operatu, če mu bode po godi; doposlal je tudi k računanju svoje zapiske, tikajoče se vkupne žage. Oni trije solastniki so torej obračunili brez Karla K. in sestavili pismeni operat z naslovom: Račun Mirške žage. Pripoznali so ga vsi trije izrecno pravilnim, svojeročno ga podpisavši. Poslali so na to ta operat Karlu K., da bi izrazil, hoče li tudi on pripoznati obračun. Jakob Ž. pa, ki mu ga je prinesel, rekel mu je pri tej priliki: »Tukaj je račun, če ga hočete pregledati,« in Karel K. je odgovoril: »Je uže dobro.« Karel K. je pa izročeno listino obdržal, ne da bi izjavil, se li strinja z njeno vsebino ali ne, in zahtevajočim solastnikom listine vrniti ni hotel. Zaradi tega sta solastnika Štefan F. in Lovro N. tožila Karla K., da mora vrniti zadevno listino.

Okrajno sodišče na V. je tožbo odbilo iz nastopnih razlogov: Tožitelja, potem Jakob S. in toženec so solastniki Mirške žage po idejelnih delih. Po navedbah tožbenih bila je od nekedaj navada, da so solastniki koncem gotove dobe obračunili upravo in porabo žage ter da so ob uspehu tega obračuna, določujočega medsobne deležniške tirjatve in dolgove, napravili računski operat, katerega so potem podpisali. Tak vkupen obračun in sestava vkupnega računskega operata bila naj bi tudi dne 6. marcija 1888. l. za dobo od 27. julija 1884 pa do navedenega dne. Ker toženca ni bilo, obračunali so ostali trije sami in spisali vkupni računski operat. Tega poslali so potem tožencu, a ta ga ni hotel podpisati, pač pa je listino obdržal, in tako tožitelja mislita, da jima je s tožbo zahtevati nazaj dotično listino. — Po tem dejanskem položaji obsega vsak tak računski operat razmerje vkupnosti glede v njem uravnane pogodbe, katera postane za vsakega deležnika še le tedaj pravomočna, če so vánjo vsi deležniki privolili. Ker torej tukaj manka privolitve toženčeve, prepirna listina še ni pogodba, tičočá se vkupnosti, nego največ neobvezen načrt, in tožitelja nista legitimovana, da bi zahtevala v imenu vkupnosti, naj toženec izroči to listino in jo deponuje v roke najstarejšega deležnika. — Tožitelja

trdita dalje v tožbi, da so po dotičnem računu ustanovljene obli-gatorne obveze med njima samima in da ga potrebujeta, če hočeta poravnati te vzajemne tirjatve. A ta navedba ni, da bi opravičevala tožbeno zahtevo. Prvič je itak iz tožbe in iz daljnjih pravnih izjav tožiteljskih razvidno, da je račun imel le svrho biti vsem deležnikom vezalna vkupna listina in da je tudi zaradi tega bil poslan tožencu, ki naj bi ga eventualno odobril. Nadalje pa je óna navedba tudi neresnična, ker izhaja iz tožiteljskih navedeb samih, da je mejsobne tirjatve in dolgove deležniške moči še le določiti, kedar je natančno ugotovljena dolgovina in imovina vsakega deležnika in če so na to kompenzovani ti postavki s postavki ostalih deležnikov; šelé tedaj je moči določiti, koliko ima drug od drugega tirjati ali drug dru-gemu dati, če je »debet« in »habet« vseh deležnikov nedvomno priznan, tega pa tukaj ni. — A celo tedaj, če so bile ustanovljene takšne tirjatve med tožiteljema, ni osnovana tožbena zahteva. Po § 830 obč. drž. zak. pristoja vsakemu deležniku pravica zahtevati položitev računa. Če ima to pravico, onda mu je gotovo priznati tudi pravico, da sme račun grajati. Tu poslala sta tožitelja tožencu tak račun in le-tá trdi, da hoče ta račun prej ko moči grajati. Ker pa tožitelja niti ne trdita, da je graja prekludovana, onda toženca, ki za sestavo očitovne tožbe potrebuje računa, ni moči siliti, da ga iz rok dá pred preteklím rokom, ki mu pristojá za očitanje. — Naposled je še omeniti, da je tolmačenje tožiteljev koncem replike, češ da je račun listina, ki véže jedino le tožitelja, protivno z svo fundacijo tožbe, in zatorej ni, da bi se na to oziralo.

Protí tej razsodbi vložila sta tožitelja apelacijo, povdarja-joča sosebno to, da o položítvi računa le-tu ni govora, ker nista bila zavezana tožencu položítí računa, kajti upravítelji vkupne žage da so bili vsi sodeležniki vkupno, da torej ni nihče izmed njih bil zavezan, polagati drugemu računa.

Z razsodbo z dné 18. septembra 1889, št. 6848 je viš. dež. sodišče v Gr. ugodilo tej apelaciji, predruháčilo prvosodno od-ločbo in toženca obsodilo, da mora račun tožiteljema vrniti v roke najstarejšega sodeležnika Štefana F. — to iz naslednjih razlogov:

Po zemljeknjižnem ekstraktu v A ad I. ter po navedbah obeh strank je dokazano, da sta tožitelja in toženec skupna lastnika Mirške žage, in sicer Lovro N. in Štefan F. vsak za $\frac{3}{14}$. Jakob S. in toženec pa vsak za $\frac{4}{14}$. Iz navedeb tožiteljev izhaja, da je

ob upravi in porabi te žage vsak posamezen solastnik v računski dobi posebe zapisaval svojo, iz vkupnosti izhajajočo imovino in dolgovino, to je, kolikor je dal v žago lesa in kolikor je za vkupno lastnino založil, da so od nekedaj gotove dobe vsi deležniki na podlogi posebnih zapisov vkupno obračunali in ob uspehu obračuna, ki je določil mejsobne deležniške tirjatve in dolgove, sestavili ter podpisali vkupni računski operat. Takó vkupno bi naj obračunali in sestavili vkupni računski operat tudi dné 6. marcija 1888 za dobo od 27. julija 1884 naprej. Ker toženec sam priznava, da k temu obračunu ni prišel, obračunala sta, oziraje se tudi na posebni račun, ki ga je bil toženec doposlal, tožitelja z Jakobom S. sama, napravila vkupni računski operat in poslala ga tožencu. Tožitelja zahtevata sedaj od toženca, da jima izroči ta računski operat, ker je od njiju in Jakoba S. podpisan, torej za nje merodaven in pravno-vezalen. Toženec priznava, da sta mu tožitelja doposlala napominani operat, katerega sta tudi res podpisala, češ da je njima merodaven, nadalje da on računa res ni odobril niti podpisal, niti ne tožiteljema vrnil; tudi, da je ta račun poln hib, da ga mora imeti, če ga hoče grajati, in da ni dolžan izročiti ga, ker se mu ni določil rok za očitane ali odobrenje. Po § 830 obč. drž. zak. je pač vsak deležnik upravičen zahtevati položitve računa. Če se pa pomisli, da toženec niti ne trdi, da je od tožiteljev in Jakoba S. zahteval položitve računa in da bi le-ti zavezani bili njemu račun polagati; če se nadalje pomisli, da toženec, in to sam priznava, ni podpisal imenovanega računa, da sta pa tožitelja z Jakobom S. vred pripoznala račun in njegovo vsebino in da so ga vsi trije podpisali zá-se merodavnim; da mu je nadalje Jakob Ž. račun izročil, rekši; »Tukaj je račun, če ga hočete pregledati«, očitvidno torej le za v pogled; če se pomisli, da toženec niti pozvan ni bil, naj odobri ali graja napominani račun, onda nima pravnega razloga, da bi ga zadrževal tožiteljema.

Na revizijo toženčevo je najvišje sodišče z razsodbo z dné 17. decembra 1889, št. 12703 razsodbo višjega sodišča potrdilo iz nastopnih razlogov:

Iz zemljeknjižnega ekstrakta A v tožbi je razvidno, da imata tožitelja Jakob S. in toženec po idejelnih delih solastnino zemljišča pod vlož. št. 174 kat. obč. V.; takisto je lahko smatrati dokazanim, da sta tožitelja in Jakob S. za dobo, v tožbi navedeno,

obračunala, ne da bi bil toženec navzočen, in da se je uspeh tega obračuna pismeno sestavljen na znanje dal tožencu. Iz ugovorov toženčevih ni uvideti, da so bili deležniki, ki so med seboj obračunali, dolžni tožencu položiti račun; tej dolžnosti pogoj je uprava tujega imetja. Ni torej nikake pravne podloge, da bi bilo moči takšno dolžnost spraviti v zvezo s pravico, ki pristojta deležniku po § 830 obč. drž. zak., da se mu položi račun, nego izhaja iz pravnih izjav tožiteljev, da takšne svoje obveze niti ne priznavata, niti je nista hotela izraziti, izročujoč mejsobni obračun. Toženec priznava v odgovoru, da mu je izročil listino Jakob Ž., kateremu sta baje tožitelja naložila, naj račun tožencu v pregled odda, in priznava tudi, da je znabiti Ž. pri tem izustil besede: »Tukaj je račun, če ga hočete pregledati«, in da je on, prejemši listino, odgovoril: »Je uže dobro«, dogodek, ki je najmanj sposoben podpirati ugovor, da se je namerjalo položiti račun, katerega bi bilo eventualno grajati. Potem se kaže, da se zahteva, naj je listino vrniti, neosnovano ometa zaradi tega, ker da je toženec potrebuje v vložitev očitovne tožbe, in bil bi moral prav toženec sam zahtevati pravnim pôtem priznanja, da je dolžnost, položiti račun. Predno pa se je komu račun v resnici položil, tudi ne more biti govora o uvedbi poziva po § 100 obč. sod. r. in da je odkazati tožiteljema takšno postopanje. In ker toženec noče, da bi veljali tudi proti njemu posledki mejsobnega obračuna, napravljenega med ostalimi deležniki, kaže to, da je omenjena listina z zabeleženim obračunom sama na sebi le vkupna tistim, ki so se vdeležili obračuna; zadržavati jo ni pravnega razloga, nego vrniti jo je tej vkupnosti, kedar je prilično namenu, zaradi katerega je bila izročena, doslužila, to je po storjenem pregledu.

b) Pristojnost sodnih oblastev za tožbe o moteni posesti v razlastitvenem postopanju.

Proti ravnateljstvu državnih železnic, zastopanemu po finančni prokuraturi in proti firmi G. de Ceconi in drug., katera je prevzela, da gradi zvezno železnico med Herpeljsko državno železnico in Sv. - savskim petrolejskim reservoarom, naperili so pravdo zaradi motene posesti T. S. in drugovi, zahtevajoč s tožbo de pr. 22. januarija 1889 št. 2128, naj okrajno za mesto deleg. so-

dišče v Trstu spozna, da je bila motena njihova mirna posest zemljišča pod zem. št. 108 Kjarbole dol., po katerem je nekoliko držala omenjena železnica, da morajo toženci postaviti reči v prejšnji stan in da ne smejo nič več motiti pod globo 1000 gld. — ter naj se jim z odlokom ukaže, da delo ustavijo pod globo 500 gld.

Po zvršenem ogledu ukaže sodišče z odlokom z dne 26. januarija 1889. l. št. 2695 tožencem, da ustavijo delo pod globo 500 gld., in to zategadelj, ker po smislu navedeb strank pripisuje si podjetje Ceconijevo pravico do posesti onih tal, katerih se je polastilo na zemljiščih tožiteljskih, češ, da so bila ta tla razlaščena in da je bilo dotično razlastitveno razsodilo vročeno vdeležencem, potem, ker po smislu navedeb strank samih rečeno razsodilo ni še postalo pravomočno in se torej postopanje podjetja Ceconijevega prikazuje kot samooblasten čin, katerega ne opravičuje pomišljevanje, da bi ona zemljišča eventualno, namreč če bi razsodilo višje oblastvo potrdilo, smatrati bilo za razlaščena; nadalje, ker je po smislu § 10 ces. pat. z dne 27. oktobra 1849 št. 12 drž. zak. sodišču dolžnost preprečiti vse samooblastne čine, in naposled ker ostane tožencem svobodno, da v pravdi »in merito« dokazujejo svojo mirno zadnjo dejansko posest rečenih zemljišč.

Rekurzoma, ki sta ga vložila i podjetje Ceconijevo i finančna prokuratura, je višje deželno sodišče v Trstu z odločbo z dne 21. februarija 1889. l. št. 791 ugodilo obema in vničilo prve inštanice odlok s 26. januarija 1889. l. št. 2695 ter vse prejšnje postopanje, nalagajoč okrajnemu sodišču, da vrne F. S.-u in drug. tožbo kot nepristojno vloženo; tudi je obsodilo tožitelje v povračilo stroškov in sicer iz teh-le razlogov: Tožitelji priznavajo, da je gledé zadevnega zemljišča c. kr. namestništvo v Trstu proglasilo razsodilo z dne 9. decembra 1888 št. 19761, da je razlaščeno ono zemljišče v prid c. kr. ravnateljstvu državnih železnic v to, da se mogoča stori zveza med Herpeljsko in Sv.-savsko železnico. Tožitelji niti trdili niso, da so vložili rekurz zoper to razsodilo, in zaradi tega je smatrati, da je pravomočno. A po tem je lastninska pravica in posest zemljišča prešla neposredno na državo, in tako se tožitelji, ako se je država po Ceconijevem podjetji polastila zemljišča in začela graditi, niso mogli pritoževati pri sodnem oblastvu, ampak pri c. kr. namest-

ništvu, kateremu po določbi § 35. zakona z dne 18. januarja 1878 št. 30 drž. zak. pristojna, da izvršuje razlastitve in razsoja eventualne spore med strankami, ker je sodišče samó poklicano pozvedeti vrednost razlaščenega zemljišča. Ker je nadalje tožena stranka uže v zapisniku z dne 24. jan. 1889. l. prigovarjala nepristojnost sodišča, je ob to smatrati za očitno, da je naprošeno sodno oblastvo nepristojno razsojati spor in to zaradi njegovega predmeta, in zategadelj je na ta slučaj uporabiti določbo § 48. ces. pat. z dne 20. oktobra 1852 št. 251 drž. zak.

Na revizijski rekurz tožitelj je najvišje sodišče z odločbo z dne 25. junija 1889, št. 6884 odpravilo odlok višjega sodišča in odbilo kot nedopustna apelatorna rekurza iz naslednjih razlogov: Gledé na to, da je po § 35 zakona z dne 18. jan. 1878. l. pristojno politično oblastvo za prisilno izvršilo razlastitvenega rzsodila, potem, ker je neprepirno med strankami, da ni še izvršeno postopanje zaradi določevanja odškodninskega zneska in zategadelj ni očitna nepristojnost sodnih oblastev v sedanjem stanju te reči, ker torej ni dopusten proti odloku z dne 26. januarja t. l. št. 2695 c. kr. okrajnega za mesto deleg. sodišča poseben rekurz po smislu § 16. ces. ukaza z dne 27. oktobra 1849, bilo je ugoditi revizijskemu rekurzu.

Dr. O. R.

e) Odvetniški koncipijent sme svojega odvetnika zastopati tudi v rednem ustnem postopanju na deželi.

V pravdi Antonije Z. po dru. Š. zoper Antona Z. je bila določena obravnava v rednem ustnem postopanju pred okrajnim sodiščem na deželi v R. Zglasila sta se k naroku tožiteljčinega zastopnika legit. substitut dr. V., pa toženec sam. Le-tá je izjavil, da na tožbo noče dati odgovora, ker namestu nasprotnice ni prišel odvetnik, nego odvetniški kandidat. Dr. V. pa je na to predlagal rzsoditi »in contumaciam«, in sodišče je res izdalo kontumacijsko rzsodbo.

Na apelacijo toženčevu je višje deželno sodišče v Gr. z odločbo z dne 29. majnika 1889, št. 4781 razveljavilo rzsodbo okrajnega sodišča in postopanje pri naroku kot nično ter zaukazalo, da je nadaljevati postopanje po zakonu o tej tožbi. Razlogi: Po

občnem sodnem redu ima načeloma odvetnik pravico, da sme zastopati stranke, in zakon izrecno ter s posebnimi pogoji ustanavlja tiste posebne izjeme, kedar osebe lahko tudi obravnavajo pred sodiščem po pooblaščenih, ki niso odvetniki. Določbo §-a 15. odvet. reda z dne 6. julija 1860, št. 96 drž. zak. je tudi moči uporabljati samo ob izjemah, katere so postavljene v sumarnem in bagatelnem postopanju, ne pa za redno ustno postopanje. Tudi minist. ukaz z dne 5. julija 1859, št. 122 drž. zak. glede pravdniskega zastopanja v krajih, koder ni odvetnika ali pa je le jeden sam, nanaša se zgolj na podpisovanje pismenih vlog, ne pa tudi na zastopanje pred sodiščem. Zatorej je tožiteljica Antonija Z. mogla tudi pred sodiščem obravnavati le po svojem pravdniku dru. Š., odvetniku v Lj., a če jo je pri naroku zastopal odvetniški koncipijent dr. V., smatrati je, da po zakonu to ni dopustno. Zategadelj pa toženec ni bil zavezan, da bi se spuščal v ustno obravnavanje z neupravičenim zastopnikom tožiteljice, in kontumacijskega predloga zastopnikovega pri naroku ni moči zaradi manjkajoče zastopniške upravičenosti smatrati v pravdi pravoveljavnim. A tako je očitna ničnost v izreku, kateri je bil storjen na omenjenem nezakonitem predlogu.

Na revizijski rekurz Antonije Z. po dru. Š. je najvišje sodišče z odločbo z dne 4. decembra 1889, št. 13719 višjesodni ukaz odpravilo in višjemu sodišču naložilo, da naj o toženčevi apelacijski pritožbi razsodi po zakonu, ne oziraje se na uže rabljeni razlog razveljavljenja.

Razlogi:

Po dvornem dekretu z dne 17. januarija 1787, št. 619 zb. pr. zak. ni odprta proti ukazu drugega sodnika, s katerim se je prvosodna razsodba odpravila kot nična, pot revizije, nego le rekurz do najvišjega pravosodnega oblastva, in torej je revizijsko pritožbo Antonije Z. zoper ukaz viš. dež. sodišča moči uvaževati le kot revizijski rekurz. Le-ta pa je utemeljen, ker z jedne strani toženec — ki je preložitve naroka samo zategadelj prosil, ker k obravnavi ni prišel tožiteljčin zastopnik dr. Š., nego njegov substitut dr. V. — ni pravočasno vložil rekurza proti prvosodnemu odloku, zavračajočemu preložitno zahtevo in zatorej tudi ni več mogel izpodbijati zaradi nedovoljene preložitve naroka kontumačne razsodbe, ki je iztekla, ko je omenjeni odlok bil v pravno moč stopil, — z druge strani

pa, ker je tožiteljčin zastopnik dr. Š. bil po § 15. odvet. reda upravičen, zastopati se dati pri rečenem naroku po odvetniškem kandidatu dru. V., zlasti ker ga ni nikakega zakona, ki bi izrecno velel, da je k obravnavnemu naroku na deželi, vršečem se v ustnem postopanju, privzeti odvetnika. Po poročilu okr. sodišča v Radovljici se je dr. V. pri zadevnem naroku izkazal z legitimacijo odbora odvetniške zbornice kranjske in po vsem tem ni moči uvideti ničnosti v tem, če je pri naroku tožiteljčinega zastopnika substitut dr. V. stavil kontumacijski predlog.

Pravna vprašanja.

4.) Ako se vložita istočasno prošnja za odpis in prošnja za vknjižbo zastavne pravice, — kako je postopati glede prednosti?

5.) Ovira li zabeležba nameravanega odpisa parcel po smislu § 3. zakona z dne 6. februvarija 1869, št. 18, eksekucijo glede teh parcel v iztirjanje *posneje* zastavno-pravno vknjiženih tirtjatev — in za koliko časa?

Književna poročila.

K valutnemu vprašanju. Spisal Vaso Petričič. Ponatis iz „Slov. Naroda“. V Ljubljani 1890. Natisnila „Narodna Tiskarna“ v Ljubljani.

V tej 36 strani obsežni knjižici seznanja nas pisatelj z raznimi mnenji o živem vprašanju, kako preustrojiti našo državno valuto. Izraža nam tudi svojo misel o tem. G. V. Petričič je sploh jeden izmed redkih obdelovateljev narodno-gospodarskega polja, katero je v Slovencih malone še popolna ledina.

Mjesečnik pravničkoga društva u Zagrebu prinaša v 2. let. broji naslednje sestavke: Svojstva dosadanjih sustava u kaz. tiskovnih predmetih, izražena u nekih zakonarstvih. Spis. dr. Vl. Pappafava. — Mjestni sudovi kao sudovi kazneni u prekršajih suprot sigurnosti poštenja. Spis. dr. M. Bišćan. — Crtice iz finacijske judikature. Spis. S. Kocian. — Crnogorski gradjanski zakonik i njemačka kritika. Sp. dr. I. J. — Poleg tega praktične slučaje iz civilnega in kazenskega pravosodja.

Sammlung von Entscheidungen zum Handelsgesetzbuche. Sechster Band. Von Dr. Leop. Adler u. Dr. Rob. Clemens. Wien, Manz'sche Buchhandlung 1890.